

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1027470/24

בבית הדין הרבני האזורי ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב יצחק אושינסקי – אב"ד, הרב מאיר קאהן, הרב יעקב מ' שטיינהויז

התובע: פלוני

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד דבורה אטיה)

הנדון: ניכור הורי – לא תקבל טענה שהילד לא רוצה לפגוש בהורה השני

החלטה

נוהל הנשיאה לחידוש קשר לא תקף כמובן בבתי הדין הרבניים, אך אין הדבר אומר שבתי הדין לא מכירים את התופעה הקשה של ניכור הורי והסתת ילד כנגד הורה.

בתי הדין הרבניים מנסים להתמודד עם התופעה העגומה הזו אם כי מתקשים מאוד להציב סנקציות להורה מנכר ומסית, ובכך מעצימים לעיתים את כוחו הגרנדיוזי ממילא של ההורה המנכר ומחלישים את ההורה מנותק הקשר.

גישה שאינה תקיפה מול הורה מנכר מקטינה את הסיכוי שאי פעם יחודש הקשר בין הורה לילדו המנוכר.

כמובן שהאיום על העברת המשמורת מהאם לאב צורם. מיותר. בבתי המשפט למשפחה כבר הבינו שאין טעם להשתמש יותר במונח "משמורת", ובמקרה שכזה ראוי לרשום שיהיה שינוי בחלוקת זמני השהות כך שהילד יהיה רוב הזמן - או רק - אצל האב.

בפנינו תיק להסדרי שהות.

הצדדים גרושים מיום 19.11.15. לצדדים שני ילדים, תאומים, בן ובת, בגילאי 11.5.

למעשה, בפנינו תלונת אב על ניתוק הילדים ממנו ע"י האם כבר כמה חודשים. עצוב ☹ אם כי ניתוק של כמה חודשים ספורים מהווה סיכוי טוב ואפילו מצוין לחידוש קשר במידה והמערכת המשפטית פועלת מהר.

ונזכיר האמור בהחלטת בית הדין מיום 3.4.23:

בפנינו תלונת אב על ניתוק הילדים ממנו ע"י האם כבר כמה חודשים.

בית הדין פונה לשירותי הרווחה הרלוונטיים למתן תסקיר והמלצות באשר למשמורת והסדרי שהות **וזאת בתוך 45 יום מהיום. 45 יום זה המון!! האב לא רואה את ילדיו חודשים, חייבים לפעול מהר יותר.** ימי הפגרה במניין הימים.

בנוסף, יקבע מועד דיון בהול לאחר חג פסח.

וזו מהות הדיון הקבוע להיום.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בקשת הנתבעת לדחיית הדיון נדחתה בהחלטה מאתמול 18.4.23, שם נרשם:

הוגשה בקשת ב"כ האישה לדחיית מועד דיון הקבוע למחר, בשל קביעתו בהתראה קצרה והתחייבויות קודמות של ב"כ.

בית הדין מבהיר כי בניגוד לנטען, הדיון נקבע ביום 03.04.23 וכי בהחלטה לקביעתו הודגשה הדחיפות בקיומו.

לאור האמור, בית הדין מחליט לדחות את הבקשה. מצוין שבית הדין לא נתון למניפולציות של דחיינות ועיכוב הדיון. הורים מנכרים נוטים בכוונה למסמס את מועדי הדיונים כדי למשוך זמן ולהאריך את הניתוק בין הילד להורה האחר, וחשוב שבית הדין לא יאפשר לאם התחכמויות מניפולטיביות מסוג זה.

הדיון יתקיים במועדו.

כיום, טוען האב: אני רוצה לחדש קשר עם הילדים אחרי כשנה שנה ☹️ שאני מנסה לחדש

קשר ללא הצלחה. אז זה לא כמה חודשים, בעצם....

מוסיף האב: בחודשים האחרונים אני לא רואה אותם. מנסה לקחת אותם מבית הספר, אני אמור לאסוף משם, הם לא רוצים לבוא. הם לא באו אתי הביתה. ובסופי שבוע אני אמור לראות ע"פ ההסכם והחלטת בית הדין, בימי שני ורביעי וכל שבת שניה וחגים וחופשות בשווה, ואני בא בכל סוף שבוע, והיא מסרבת. ביקשתי לתאם את הפסח, והיא רשמה "כרגיל". היא מסיתה אותם שלא להגיע. אני לא רוצה לבוא לכאן. לא קבלתי אף את מספר הטלפון של הילדה. אני מגיע בסוף שבוע לבית האם, יושב ברכב ומחכה, סובל, מכין שבת, ואז הילדים לא מגיעים. ביקשתי תיאום עם האם אם יש בעיה. היא מגיבה לי שהילדים לא רוצים, לא אומרת למה הילדים לא רוצים. יש תיעוד שהיא מסיתה אותם. אנו גרושים כבר 8 שנים. בהתחלה הילדים הגיעו עם משפטים מחרידים, אך הקשר היה טוב. כך ניכור מתחיל, חשוב מאוד ללמוד נורות אזהרה אדומות מסוג זה. לפני פורים הקודם היה דין ודברים על השבת אצלה, ואז הילדים לא הגיעו בפורים ואמרו שהם לא רוצים להגיע, אך אמרו שהם מתגעגעים וחזר הקשר. ולפני מספר חודשים שוב, בלי סיבה, הם הפסיקו להגיע. האם אמרה לי שהילדים יחליטו בעצמם זו אמירה קלאסית של הורה מנכר, שמחביא את רצונו ומוציא אותו דרך 'רצון הילדים', באותה המידה ניתן לשאול במידה והילדים היו 'רוצים' לא ליטול טיפול רפואי מציל חיים האמא היתה מאפשרת להם... או שמא הדבר קשור אך ורק, הפלא ופלא, לקשר עם האב שבגדרו מותר להם להחליט לא להיות עמו בקשר ואני אראה. האם רוצה להפריד אותי מהילדים. כן אבקש טיפול לילדים.

האם מגיבה: אני תמיד נלחמת על יציבות הילדים. הגענו להסכמה על הסדרי ראייה זמני

שהות כמובן ☺️ של ימי שני ורביעי מבית ספר וסוף שבוע שני מבית האם ומחזיר ביום א לבית ספר. זה היה חשוב לי. זה עבד עד לפני שנה. אך הילדים לא רוצים לבוא אליו. יש תוקפנות בתגובות. הבן לא מוכן. זה היה תהליך, האב אמר לו לא מעט פעמים שילך מפה אם לא רוצה. הבן אמר שהאב גירש אותו. בקשתי מהילדים שיחזרו לאב. האב לא קשוב. לקראת סוף השנה זה חזר על עצמו. האב מגיע לבית הספר בימי שני ורביעי ויש אותה תגובה.

בית הדין הבהיר לאם כבר אז שהאם המשמורנית היא האחראית שהילדים יראו את האב,

בכל דרך שתמצא לנכון. אם היא לא מסוגלת לכך, נשקול להעביר משמורת לאב, והוא ידאג שהם יפגשו את האם. מצוין

לשאלת בית הדין, האב מגיב שהוא יוכל לקבל משמורת על הילדים וידאג למפגשים

סדירים של הילדים עם האם.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ומוסיף האב: מעולם לא עשיתי דבר כדי לפגוע בקשר של הילדים עם האם, למרות שהיא פוגעת בקשר אתי. לאורך כל השנים היא ניסתה לפגוע בשהיית הילדים אצלי, בכל חופשה וחג.

מוסיפה ב"כ האם: אני מסכימה שהילדים צריכים אבא ואמא ומפגשים בפועל. גם מסכימה לטיפול הורים וילדים. הם גרים בירושלים. נכון שהורה משמורן מצריך נכונות ודרכון שלו לקשר עם ההורה השני, אך אם יש קושי, בלי להטיל אשמה, אך כשיש שני בתי הילד מתמרן אמירה פופוליסטית, ילד יכול לתמרן רק אם מאפשרים לו זאת (ואולי יש אינטרס אפילו לאפשר לו זאת...), וזה לא כזה פשטני. האב יכול לקבל את הילדים מבית הספר וזה לא הולך. יש לעשות טיפול. הילדים צריכים לקבל הכרה במה שהם מעלים.

האב מבקש את מספר הטלפון של הבת, וב"כ האם מצהירה: מספר טלפון של הילדים יגיע. דוגמה מאלפת איך ניכור נראה... לאב אין את הנייד של הילדים משל הוא אדם זר, שיש לחשוך בו, למדר אותו, לפעול מאחורי גבו.

עד כאן עיקרי טענות הצדדים ההדדיות.

ובכן, עסקינן בהורים גרושים כבר מספר שנים משנת 2015, כאשר בחודשים האחרונים הילדים מסרבים לקשר עם האב. לא נצפתה עילה אמיתית ומשמעותית לכך, וקיים חשש כי האם לא פועלת להשבת הקשר של הילדים עם האב או לעידודו, במקרה הטוב - או ניכור הורי בפועל במקרה הפחות טוב כטענת האב - ונתלית באמירה הפשטנית כי "הילדים לא רוצים".

בית הדין הבהיר לאם בדיון כי טענה זו של "הילדים לא רוצים" אינה מתקבלת. מצוין

למעשה, לא נוכל לקבל את טענות האם כי הילדים הם אלו שלא רוצים לבוא אל האב, וכי היא כן דוחפת אותם ללכת לאב. בית הדין סבור כי תפקידה של אם משמרונית היא לדאוג כי הילדים יפגשו את אביהם, ובמידה והאם לא מצליחה בכך, ולא נראית סיבה מוצדקת להפרות קשר בין האב לילדים, אזי קיים ספק אם היא מתאימה להיות אם משמרונית, כאשר אחד מתפקידיו העיקריים של הורה משמורן, הוא לדאוג כי ההורה השני יפגוש את הילדים כפי הצורך והפסיקה.

ונציין כמה פסקי דין שהתייחסו לכך.

ראשית, ראו האמור בתמ"ש 20385-05-15 פ.ג. נ א.ג. (פורסם בנבו), שם מסביר בית המשפט שבמקרה שילד אינו רוצה קשר עם אחד מהוריו, על ההורה שעמו גר הילד מוטל הנטל לשכנע את בית המשפט שיש סיבה מוצדקת לסירוב הילד לקשר. זו אמירה חשובה, הרבה הורים משתמשים בתירוצים להחלשת ההורה האחר ושמים את התנגדותם על הילדים, חשוב לא ליפול בפח המניפולציות האלו. אם אין לו הסבר, בית המשפט יסיק שההורה המועדף תורם, במעשה או במחדל, למצב. אין צורך לקבוע שמדובר בניכור הורי או בחומרתו.

וכן נרשם שם, שעל ההורה המועדף לשתף פעולה באופן מלא בניסיונות לשפר את היחסים בין הילד להורה האחר, ויש לפעול באמצעי אכיפה נגד הורה שאינו מציית להוראות בית המשפט. ניתן לפעול על פי הוראות חוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז – 1967, כגון במניעת יציאה מן הארץ, בשלילת רישיון נהיגה, ובאיסור שימוש בכרטיסי חיוב והמחאות, וזאת בנוסף על הטלת קנס או מאסר בגין הפרת צו שיפוטי לפי פקודת בזיון בית משפט. ייעשה הכול כדי להביא את ההורה הסרבן לפעול לטובת הילד. אין לכך אכיפה מספקת, לצערנו.

וראו אף האמור בתמ"ש 22078-03-18 מ.ר. נ ס.ס. (פורסם בנבו), שם בית המשפט קבע כי ניכור הורי הוא התעללות בקטין, והוסיף כי התעללות כזו היא בלתי חוקית, וכי חובתו של בית

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המשפט, להוקיע ניכור הורי ולמנוע אותו, קודמת ל"עיקרון המלאכותי של טובת הילד". הדברים נאמרים כתשובה לאלה הטוענים כי טובתו של הילד היא קבלת רצונו. כל הכבוד על דברי הטעם החשובים של כבוד בית הדין, שהרבה חכמה טמונה בהם ביחס לניכור הורי. טענה זו אין בה ממש, במקרה שהילד מנוכר נגד הורה אחד על ידי משנהו, כי חלק חשוב בתהליך הניכור הוא שכנוע הילד, על ידי ההורה המנוכר, עד כדי שטיפת מוח, שההורה המנוכר הוא רשע ופוגעני, ואין בו כל דבר טוב בהחלט צודק ומדייק בית הדין. מכאן שהדברים שהילד אומר אינם מבטאים את רצונו האמיתי, ובוודאי לא את טובתו.

וראו אף האמור בתלה"מ 11686-08-18 ד.כ. נ ב.ד. (פורסם בנבו), כאשר לשיטת בית המשפט שם, ניכור הורי פעיל "נכנס הוא לתוך תחומי העבירה הפלילית" ומהוות הפרת החובה של הורה, על פי סעיף 17 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962, לנהוג כהורה מסור. אמירה חשובה עד מאוד של כבוד בית הדין.

בית המשפט בהחלטתו שם ציווה על לשכת הסיוע המשפטי למנות לאלתר אפוטרופוס לדין עבור הקטין, על הגשת חוות דעת של עו"ס בשאלה אם קיים ניכור הורי ומה ניתן לעשות להכחדת התופעה תוך 15 ימים, וכן על חידוש הקשר בין האם לקטין כולל לינה. נקבע דיון נוסף בפני השופט לשם מעקב בתום חמישה שבועות ממתן ההחלטה.

וראו אף החלטת בית הדין בתיק 292687/2 פלוני נ' פלונית (בית הדין הרבני, נתניה), פורסם בנבו, שם בית הדין הרבני קבע כי האם ניכרה את הילדים מהאב, תוך הצגתו כאדם רע, ולאחר שגם הפרה פעם אחר פעם את הצווים שניתנו נגדה, הן בדבר הסדרי הקשר והן בדבר טיפול, חייב אותה בית הדין בתשלום לאב סך של 25,750 ש"ח כפיצוי וכן קנס על סך 29,500 ש"ח לאוצר המדינה.

והוסיף בית הדין וסבר כי יש צורך לבחון אם יש להכריז על הילדים קטינים נזקקים, על פי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960, ואם יש להוציא את הילדים "מתחת יד האם ולהעבירם למקום בטוח כדי שלא ימשיכו להיפגע נפשית מהימצאותם ברשות האם". בית הדין הורה "על הרווחה וגורמי המקצוע להפנות נושא זה לביהמ"ש". (ולקוחים הדברים דלעיל מתוך מאמרו של מר פיליפ מרכוס, שופט בדימוס, בית המשפט לענייני משפחה, ירושלים ג' אדר ב' תשע"ט 10 מרץ 2019).

ועוד מהפסיקה: הדין הנוהג, כפי שהובהר בלשונו של השופט שניאור זלמן חשין:

"טובת הילד כוללת גם חינוך טוב, הכשרת הלב לנימוסים נאים, לדרך ארץ בפני אנשים קרובים ורחוקים, וביחוד לכיבוד אב ואם. ההורים חייבים להיות אנשי המעלה בעיני הילד ויהיו אשר יהיו היחסים ההדדיים בינם לבין עצמם. כן ההכרח לנטוע בלב הילד רגשי אהבה והערצה לאב ולאם לא רק משום שמגיע להם הדבר בזכות היותם הורים, כי אם גם, ואולי בייחוד, משום שטיפוח רגשות אלה מרגיל את הילד לאחר זמן לקשור קשרי ידידות עם זרים ועם החברה כולה. הקשר הראשוני נוצר עם האנשים הקרובים ביותר לילד ומתפשט על האחרים. נטיעת רגשי שנאה בלב הילד לאב או לאם, פירושה השרשת איבה לאדם מן החברה. פעל כזה מזיק לילד ולכל תהליכי התפתחותו הרוחנית, ועשוי להתנקם ברבות הימים בסביבתו הקרובה והרחוקה כאחד". [ע"א 319/54 ד.ג. נ' ח.ג., פ"ד יא 263 (1957)].

ועוד מהפסיקה:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"ביטוי לתסמונות נמצא, בין היתר, בסירוב של הילד לקיים קשר עם אחד ההורים. מכאן השימוש במונח 'סרבנות קשר' כדיבור נרדף לניכור הורי, אף שאין הראשון אלא אחד המאפיינים של התסמונת" [ראו: רע"א 3009/02 פלוני נ' פלוני, פ"ד נו(4) 884,872 (2002)].

לאור כל האמור עולה, כי אל לו לבית הדין לתת את ידו לניסיונות של האם כיום, לתלות את הפרת הסדרי השהות ברצונם של הילדים.

הובהר לאם כי אם תופעה זו תימשך, בית הדין ישקול פסיקת הוצאות משפט כנגד האם בשל הטרחת המערכת לחינם. זה מצוין, רק שחשוב לאכוף זאת!

כן הובהר לאם כי אם תופעה זו תימשך, בית הדין ישקול העברת משמורת לאב (האב הסכים לכך), והוא ידאג כי הילדים יהיו בקשר טוב עם האם. כמובן שהאיום על העברת המשמורת מהאם לאב צורם. מיותר. בבתי המשפט למשפחה כבר הבינו שאין טעם להשתמש יותר במונח "משמורת", ובמקרה שכזה ראוי לרשום שיהיה שינוי בחלוקת זמני השהות כך שהילד יהיה רוב הזמן - או רק - אצל האב.

בית הדין אף יפנה את ההורים לגורם מקצועי, כדי שייטן להם כלים לגרום לכך שהילדים התאומים יהיו בקשר טוב עם שני הוריהם.

לשם כך, בית הדין מפנה את ההורים לד"ר יעקב סגל; פסיכולוג חינוכי, התפתחותי, ומטפל משפחתי מוסמך האם הוא מתמחה/מטפל גם בניכור הורי? לא רשום לנו. (רח' הארי 14 ירושלים, טלפון: 02-5634120, נייד: 050-6404035), לסיוע להורים בהנ"ל.

הצדדים יפנו אליו מיוזמתם לאלתר. חשוב שהפסיכולוג ידווח לכבוד בית הדין באופן אינטנסיבי כדי לייצר מצב של שקיפות התהליך מול בית הדין.

עלות הסיוע והטיפול תחול על שני הצדדים בשווה.

שני ההורים מחויבים לשתף פעולה עם הפסיכולוג ולפנות אליו לאלתר.

מבוקש שהפסיכולוג יפגוש אותם בהקדם האפשרי, ויביא למפגשים בין האב לילדים בתוך כמה ימים, ומבוקשת חוות דעתו בתוך 21 יום.

אם יסבור הפסיכולוג שכך ראוי ושקיים צורך בכך, הוא יהיה אף המתאם ההורי בין הצדדים, ושכרו ישולם בשווה ע"י שני הצדדים.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום כ"ח בניסן התשפ"ג (19/04/2023).

הרב יעקב מ' שטיינהויז

הרב מאיר קאהן

הרב יצחק אושינסקי – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה